

Finns det skillnader i effektivitet mellan de svenska arbetsförmedlings- kontoren?

I denna artikel redovisas huvudinnehållet i den första svenska studien inom arbetsmarknadsområdet där så kallad produktionsfrontanalys använts. Studien behandlar de svenska arbetsförmedlingskontorens effektivitet. Analysmodellen undersöker hur variationer i insatsfaktorer påverkar arbetsförmedlingens produktion av tjänster. En förmedling som använder mindre resurser än ett annat kontor för samma produktion blir av modellen klassad som mer effektiv. Analysen anger stora effektivitetsskillnader mellan de svenska arbetsförmedlingskontoren.

Inledning och bakgrund¹

Med en öppen arbetslöshet på ca 8 procent och stora utgifter för arbetsmarknadspolitiken är det viktigt att studera olika arbetsförmedlingskontors effektivitet för att finna idéer till förändringar

Rikard Althin är fil dr i nationalekonomi och verksam vid EMQ (Efficiency Measurement and Quality) och **Lars Behrenz** är fil lic i nationalekonomi och verksam vid Centrum för Arbetsmarknadspolitisk forskning (CAFO) vid Högskolan i Växjö.

som kan minska arbetslösheten och därmed även de statsfinansiella utgifterna. Analyser av arbetsförmedlingens effektivitet kan också ge indikationer på hur förändringar av tilldelningen av resurser mellan kontoren kan medföra en mer kostnadseffektiv verksamhet.

De senaste årens utvärderingar av extra insatser till förmedlingen har visat att extra insatser för speciella grupper, t ex ungdomar, kvinnor och invandrare,

¹Artikeln bygger på Althin och Behrenz (1995). Vi vill speciellt tacka Eskil Wadensjö för synpunkter på en tidigare version av denna artikel.

i allmänhet ger positiva effekter.² Ett problem med de flesta av dessa studier är dock att undanträngningseffekterna inte är klarlagda. En viss osäkerhet föreligger fortfarande vad gäller effekterna av generella extra insatser. Studierna har inte analyserat *hur* de olika förmedlingskontoren använt sina produktionsfaktorer utan skattat effekter av extra resurser på olika målvariabler. Det har rört sig om renodlade effekt- och effektivitetsstudier där arbetsförmedlingen har betraktats som en "svart låda".

Studierna har gällt relationen mellan vad som "stoppats in i och kommit ut ur lådan", medan man däremot inte har undersökt vad variationer i uppsättningen av insatsfaktorer i "den svarta lådan" (arbetsförmedlingen, af) har för betydelse för resultaten. Genom att studera olika *enskilda* arbetsförmedlingskontors effektivitet får man reda på vilka organisationer som fungerar mest tillfredsställande och detta kan i ett andra steg ge möjlighet att se vad det är som gör att vissa kontor är mer effektiva än andra.

Arbetsförmedlingen är involverad i många aktiviteter men dess produktionsprocess kan förenklat beskrivas på följande vis: Arbetsförmedlingen förfogar över platsförmedlare, vägledare, byråassistenter, övrig personal, datorkraft och lokalutrymmen. Denna uppsättning produktionsfaktorer skall på bästa möjliga sätt uppfylla förmedlingens huvudsyften. Dessa syften kan beskrivas på följande sätt: För det första att varje arbetssökande på kortast möjliga tid skall få ett arbete som så nära som möjligt ansluter till hans/hennes önskemål samt att genom arbetsförberedande och sysselsättningsskapande åtgärder stödja

arbetssökande som har svårigheter att utan extra insatser komma in på arbetsmarknaden. För det andra att de till förmedlingen anmälda platserna skall besättas så snabbt och väl som möjligt.

I Sverige fanns det 1993 knappt 350 arbetsförmedlingar och den totala personalstyrkan uppgick till ungefär 6 500. För en ingående beskrivning av den svenska arbetsförmedlingen, se Delander (1991) eller AMS (1994). Under 1993 anmäldes ungefär 285 000 lediga platser till arbetsförmedlingen och 1,3 miljoner arbets- eller informationssökande personer kontaktade arbetsförmedlingen. Svensk arbetsmarknadspolitik är speciell bland annat genom att nästan samtliga resurser finns samlade inom arbetsförmedlingen. Verksamheten kan delas in i två huvudområden: arbetsförmedlingens tjänster (information, platsförmedling, vägledning och yrkesmässig rehabilitering) och arbetsmarknadspolitiska åtgärder (t ex arbetsmarknadsutbildning, beredskapsarbeten och ungdomspraktik).

Arbetsförmedlingen har bl a genom lagstiftning fått en central plats på arbetsmarknaden. Den har en kontrollfunktion genom att arbetssökande som ej accepterar de erbjudanden om anställning eller deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder som anses ändamålsenliga, kan förlora rätten till arbetslöshetsersättning. Från 1976 finns det en lag om att lediga platser skall anmälas till arbetsförmedlingen. Sedan 1991 får privata arbetsförmedlingar förmedla arbetskraft, de får dock inte ta

² Se Althin och Behrenz (1995) för en översiktlig beskrivning av studierna.

betalt av de arbets sökande utan endast av arbetsgivarna.

Arbetsförmedlingen förfogar över resurser som innebär att förmedlingskontoren kan arbeta med olika kombinationer av insatser för de arbets sökande och arbetsgivarna. En arbets sökande kan erhålla insatser som t ex platsförmedling, vägledning, yrkesinriktad rehabilitering, utbildning och lönesubventioner. Detta medför att arbetsförmedlingen kan överblicka de olika kombinationsmöjligheter som finns för varje individuellt fall och därmed anpassa insatserna så att aktuell sökande kan få ett arbete på den öppna marknaden på kortast möjliga tid.

Fördelningen av resurser till varje enskilt förmedlingskontor sker efter en fördelningsnyckel som AMS centralt har upprättat (enkelt uttryckt beror den på belastningen och tidigare års resultat). Varje enskild länsarbetsnämnd justerar sedan denna fördelningsnyckel så att den skall passa till de lokala förhållandena i den aktuella regionen. Varje kontor förhandlar sedan med länsarbetsnämnden och erhåller ett visst anslag för verksamhetsåret. En enskild kontorschef har stor frihet att utforma verksamheten efter egen uppfattning givet de ekonomiska ramar som har förhandlats fram.

En effektivitetsanalys av arbetsförmedlingen

Den valda analysmetoden går ut på att mäta relativ effektivitet i produktionen genom att beräkna skillnaden i resursinsats mellan ett visst förmedlingskontor och den teknologifront som utgör den bästa kombinationen av resurser för

ett visst givet produktionsresultat i något avseende.³ I *Figur 1* ges en enkel beskrivning av vår analysidé för att beskriva produktionsprocessen vid en arbetsförmedling.

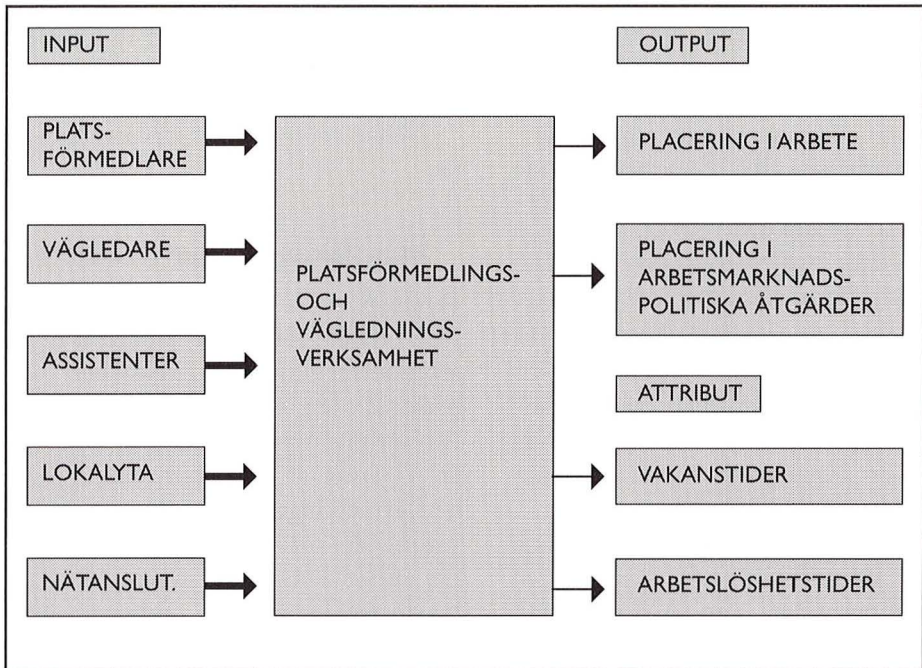
Nedan motiveras de valda variablerna.

Insatsfaktorer (inputvariabler)

Personal:

I de tidigare refererade studierna kring arbetsförmedlingens effektivitet var personal den enda insatsfaktorn och den var inte uppdelad på olika kategorier. Vi anser att man bör dela upp arbetsförmedlingens personal på flera kategorier för att möjliggöra en rättvisande effektivitetsanalys av enskilda arbetsförmedlingskontor. Arbetsförmedlingens personal består grovt sett av följande kategorier: platsförmedlare, vägledare och assistenter. Antalet tjänster i respektive kategori är beräknad som antalet årsarbetare. Cheferna är inte medräknade i de använda personalkategorierna. Det står i princip varje arbetsförmedlingskontor fritt att själv välja personalsammansättning. Valet bestäms i huvudsak av avvägningen mellan insatser för att tillsätta de lediga platserna respektive förbereda de arbets sökande för arbetsmarknadens krav. Givetvis på-

³Se Farrell (1957) för den ursprungliga analysidén. För en beskrivning av analysmetoden och dess användningsområden, se Färe, Grosskopf och Lovell (1985) och (1994). Vad vi känner till finns det två tidigare effektivitetsanalyser genomförda av förmedlingsverksamhet, se Torgersen och Raa (1991) och Cavin och Stafford (1985). Båda studierna använde endast en input, antal arbetstimmar.

Figur 1. En effektivitetsanalysmodell över arbetsförmedlingen

verkar även den rådande arbetsmarknadssituationen möjligheterna att styra personalstyrkans utformning.

Nätanslutningar:

Samtliga arbetsförmedlingar i Sverige är sammanlänkade i ett operativt "online system" för platsförmedlingsverksamheten. Denna konstruktion innebär att varje förmedling kan använda datorsystemet i servicen till arbetssökande/arbetsgivare och t ex ta fram samtliga lediga jobb i Sverige inom ett specifikt yrkesområde. Fler nätanslutningar ger större möjlighet att utnyttja denna service i arbetet. Målsättningen har länge varit att varje platsförmedlare och vägledare ska ha tillgång till en egen nätanslutning, men det fanns flera förmedlingskontor där man inte nått denna

målsättning under det år som undersökningen omfattar.

Lokalyta:

Lokalyta används här som en approximation för arbetsförmedlingskontorens kapital. Lokalytans storlek påverkar arbetsförmedlingskontorens möjligheter att organisera sitt arbete. Ett kontor med stora lokalytor har större förutsättningar att använda sig av olika gruppaktiviteter och kan inrätta en stor kundmottagning för att ge ändamålsenlig information. Ett kontor med liten lokalyta, som i vissa fall endast består av en liten kundmottagning och ett antal tjänsterum, har betydligt sämre möjligheter att använda sig av gruppaktiviteter. Byte av lokal får ses som en relativt stor förändring och i dessa fall får kon-

torschefen givetvis överlägga med aktuell länsarbetsnämnd.

Variabler som mäter produktionen

Arbetsmarknadspolitiken är en del av den ekonomiska politiken med uppgiften att lösa problem som rör information, flaskhalsar och matchning mellan sökande och lediga platser på arbetsmarknaden. Givet att arbetsförmedlingens huvuduppgift är att påverka matchningsprocessen är det naturligt att försöka mäta resultatet av förmedlingens arbete, som placeringar i arbete och i arbetsmarknadspolitiska åtgärder kombinerat med korta sök- och vakans-tider, som mått på kvaliteten. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är tänkta att medföra senare placering i arbete vilket medför att man kan ställa sig något tveksam till detta produktionsmått. Enligt vår uppfattning bör de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna tas med som ett mått på förmedlingens produktion annars kommer inte en stor del av förmedlingens produktion av tjänster att komma med i analysen. Platsförmedling och vägledning är de viktigaste instrumenten för att påverka anpassningen på arbetsmarknaden.

Det arbetsmarknadspolitiska uppdraget är formulerat i AMS verksamhetsidé.⁴

– AMS ska medverka till att de lediga platserna snabbt blir tillsatta och att arbetssökande snabbt får ett ledigt arbete.

– AMS ska underlätta för människor som vill arbeta att komma in på arbetsmarknaden och komma till rätt jobb.

– AMS ska komplettera och påverka

efterfrågan på arbetskraft, så att det finns arbete på rätt plats, vid rätt tidpunkt och för rätt person.

– AMS ska förhindra utslagning och underlätta återgång till arbete bl a genom att sälja arbetslivstjänster till företag och försäkringskassa.

Mot bakgrund av ovanstående allmänna målsättning är det, enligt vår mening, de nedan beskrivna variablerna som bör beaktas som de mest relevanta resultatvariablerna för förmedlingsverksamheten.

Resultatmått (outputvariabler)

Placering i arbete:

Ett av de mest centrala resultatmått för förmedlingsverksamheten är givetvis antalet personer som varit anmälda vid förmedlingen och som erhållit ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. I denna analys ingår antalet in-skrivningsperioder som påbörjats under 1993 och som avslutats i arbete på öppna marknaden samma år, som mått på placering i arbete.

Placering i arbetsmarknadspolitisk åtgärd:

En stor del av förmedlingens arbete, i synnerhet under 1993, bestod i att försöka förbereda de arbetssökande för att klara arbetsmarknadens krav vad gäller t ex utbildning eller erfarenhet. Det faller sig därför naturligt att ta med antalet placeringar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder som ett outputmått. Vi har också tagit med antalet placeringar i åtgärder av mer permanent karaktär, som t ex lönebidrag och Samhall, som en ytterligare outputvariabel för att fånga

⁴ Se AMS (1994), s 7.

upp arbetet med de mer svårplacerade arbetssökandena.

Kvalitetsmått (attribut)

I effektivitetsanalyserna har vi valt att mäta kvaliteten i arbetet genom att ta med variabler som beskriver hur pass väl arbetsförmedlingen utfört arbetet med de arbetslösa och de lediga platserna.

Sökandetider:

För att kunna mäta kvaliteten i förmedlingens arbete med de sökande, har vi tagit med de genomsnittliga sökandetiderna för samtliga arbetssökande som varit aktuella för omedelbar placering vid varje förmedlingskontor under 1993.

Vakanstider:

Speciellt platsförmedlarnas arbete består förutom arbetet med de arbetssökande också i att medverka till att lediga platser blir tillsatta med lämpliga sökande. Det finns stora samhällsekonomiska vinster i att de genomsnittliga vakanstiderna hålls så korta som möjligt. För att mäta kvaliteten i förmedlingens arbete med de lediga platserna, har vi använt oss av den genomsnittliga vakanstiden för samtliga lediga platser utan ansökningstid, anmälda under 1993. Vi har uteslutit samtliga så kallade "reducerade order".⁵

Data och resultat

För den här presenterade studien har använts uppgifter om olika slag av produktionsresurser och produktion under 1993 för svenska arbetsförmedlingskontor. Totalt har vi haft tillgång till

322 förmedlingskontor, varav vi använt oss av 297 förmedlingskontor i effektivitetsanalyserna.⁶ Statistiken bygger på uppgifter från AMS och samtliga länsarbetsnämnder. Information om olika möjligheter att organisera produktionen av arbetsförmedlingens tjänster utgör grunden för en effektivitetsanalys. I denna effektivitetsanalys betraktas arbetsförmedlingen som en producent av tjänster, dvs arbetsförmedlingen omvandlar insatsfaktorer till tjänster. Variablerna som användes i effektivitetsanalysen beskrivs i *Tabell 1*.

Som framgår av *Tabell 2* är det stor spridning vad gäller storleken på både input- och outputmåten. I effektivitetsanalyserna har vi uteslutit de kontor där de uppgivna värdena har varit osannolika. Det medför inte att samtliga använda enskilda uppgifter med fullständig säkerhet är korrekta, men det är de uppgifter som finns i AMS statistik över de svenska förmedlingskontoren för 1993.

Teknisk relativ effektivitet innebär att en förmedling som använder mindre resurser jämfört med en annan, för att producera samma tjänster, blir av modellen klassad som mer effektiv. I effektivitetsmodellen har samtliga arbetsför-

⁵ Dessa lediga platser anmäls till förmedlingen men registreras inte p g a att arbetsgivaren inte vill ha för många sökande. Arbetsförmedlingen väljer ut några sökande som anses lämpliga för platsen. Efter det att arbetsgivaren valt den som skall anställas registrerar och avanmäler arbetsförmedlingen platsen samtidigt.

⁶ Samtliga Af-expo, renodlade specialistförmedlingar och kontor där det inte funnits någon vägledare har uteslutits ur analyserna.

Tabell I: Variabler i effektivitetsmodellen

Variabel	Definition	Enhet
Input		
χ_1	Assistenter	antal heltidstjänster
χ_2	Platsförmedlare	antal heltidstjänster
χ_3	Vägledare	antal heltidstjänster
χ_4	Lokalyta	antal kvadratmeter
χ_5	Nätanslutningar till AMS databas	antal
Output		
y_1	Arbete på öppna marknaden	antal personer
y_2	Anställning med lönebidrag eller Samhall	antal personer
y_3	Åtgärdsplacering	antal personer
Attribut		
α_1	Genomsnittlig sökandetid	antal dagar
α_2	Genomsnittlig vakanstid	antal dagar

medlingar möjlighet att bli jämförda med varandra men i själva lösningen av linjär-programmeringsproblemet blir de endast jämförda med förmedlingskontor som är likartade vad gäller input- och outputvariablerna. Själva beräkningen går ut på att mäta avståndet till en produktionsfront, som i huvudsak är uppbyggd av de enheter som använder minst resurser för en given produktionsvolym. Desto närmare fronten ett kontor befinner sig, desto närmare värdet ett ligger det aktuella kontoret.⁷

De sorterade förmedlingsspecifika effektivitetstal ges i *Figur 2*. Det geometriska medelvärdet för samtliga arbetsförmedlingskontor är 0,69 och det lägsta värdet är 0,28 vilket innebär att den förmedling som erhållit värdet 0,28 skulle kunna producera sina tjänster med 72 procent mindre användning av resurserna. Värdet är anmärkningsvärt lågt. I jämförelse med tidigare studier av förmedlingsverksamhet i Norge och

USA är dock våra resultat inte särskilt uppseendeväckande, se Torgersen och Raa (1991) och Cavin och Stafford (1985).⁸ Efter 45 sorterade förmedlingar när vi upp till 0,5 i effektivitetstal. Medianvärdet är lika med 0,735. Maximalt effektivitetstal, dvs 1, uppnås av 46 stycken arbetsförmedlingar, som därmed utgör referensram till de övriga. Den grå ytan ovanför effektivitetstalen i figur 2 kan uppfattas som en förändringspotential för förmedlingsverksamheten i Sverige.

⁷ För en närmare beskrivning av beräkningen av effektivitetstalet, se Althin och Behrenz (1995), s 18–20, 33.

⁸ I den amerikanska studien hade ett kontor 38 procent högre kostnader och ett kontor 27 procent lägre kostnader givet produktionsvolymen jämfört med referenskontoren. I den norska studien var det lägsta relativa effektivitetstalet ungefär 0,4.

Tabell 2: Beskrivande statistik över 297 arbetsförmedlingar, 1993

Variabel	Aritmetiskt medelvärde	Median	Standardavvikelse	Minimumvärde	Maximumvärde
χ_1	3,6	3	3,1	0	20
χ_2	10,0	7	7,5	1	47
χ_3	4,0	3	3,3	1	23
χ_4	647,6	441	516,0	112	3193
χ_5	13,7	11	9,1	2	62
y_1	294,8	219	247,8	32	1292
y_2	110,7	79	105,9	0	776
y_3	428,2	323	328,4	40	2068
α_1	100,8	100,2	12,2	67,3	160,4
α_2	23,0	21,5	10,6	1,8	90,5

Varför så stora effektivitetsskillnader?

Det är viktigt att analysera orsakerna till de stora effektivitetsskillnaderna. En given förutsättning för att kunna använda resultaten är att ta reda på orsakerna till att vissa kontor anses vara ineffektiva enligt den använda analysmetoden. Nedan återges en analys och diskussion kring möjliga förklaringar till skillnaderna i effektivitet mellan de svenska arbetsförmedlingskontoren.

En förklaring till de stora skillnaderna i relativ effektivitet mellan arbetsförmedlingskontoren i Sverige kan vara att arbetsmarknadssituationen i olika regioner skiljer sig vad gäller omvärldsfaktorer som påverkar förmedlingsarbetet. Antalet arbetslösa och antalet lediga platser påverkar arbetsförmedlingskontorens möjligheter att utföra sina arbetsuppgifter. Det finns även anledning att förvänta sig att arbetsmarknadens storlek, representerad av antalet invånare i kommunen där det aktuella förmedlingskontoret är beläget, har en ef-

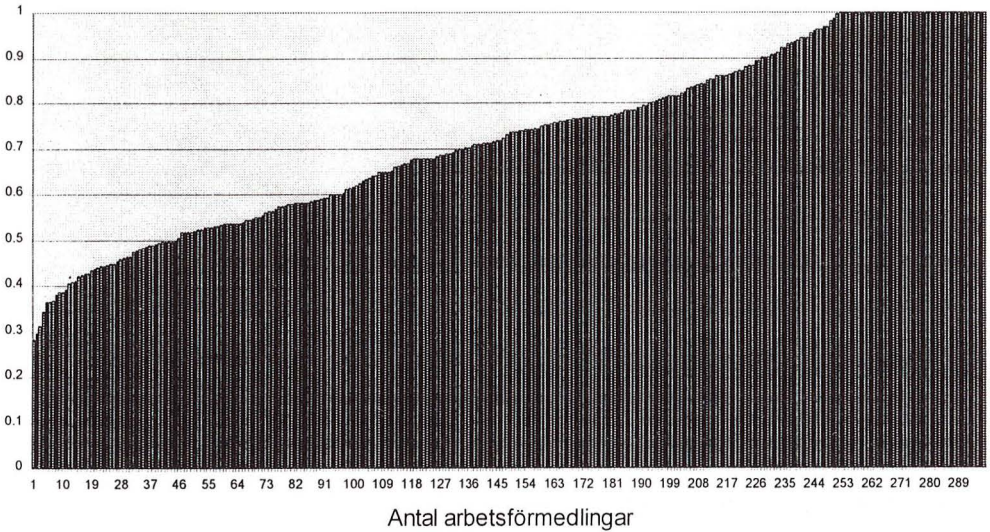
fekt på den uppskattade relativa effektiviteten. Andra tänkbara förklaringar är skillnader i sammansättningen av de arbetslösa och förändringar på den lokala arbetsmarknaden mellan 1992 och 1993, som kan skilja sig åt mellan de olika kontoren.

För att analysera sambandet mellan effektivitetstalet och antalet arbetslösa, antalet lediga platser och antalet invånare i kommunen, använde vi oss av en regressionsmodell kallad tobit. Modellen är anpassad till att effektivitetstalet är begränsat mellan 0 och 1.⁹ Analyserna angav att koefficienterna för antalet arbetslösa och antalet lediga platser är signifikanta och positiva i samtliga modeller men att antalet invånare i kom-

⁹ Följande modell skattades: $F(y, \alpha, \chi) = \beta_1 U + \beta_2 V + \beta_3 INV + \beta_4 INV^2 + \varepsilon$. I alternativa modeller framkom det att koefficienterna för variablerna antalet arbetslösa och antalet lediga platser i kvadrat är signifikanta och negativa men att kvoten mellan antalet arbetslösa och antalet lediga platser inte är signifikant.

Figur 2. Sorterade effektivitetstal över 297 arbetsförmedlingar, 1993

Farrells Effektivitetstal (begränsade mellan 0-1)

munen inte är det i någon. Att koefficienterna är positiva innebär att om antalet lediga platser och antalet arbetslösa ökar kommer effektiviteten att öka.

För att beräkna två elasticitetsmått på hur effektiviteten mer exakt påverkas av en förändring av antalet arbetslösa och antalet vakanser, använder vi resultaten från tobitanalysen.¹⁰ Observera att det beräknade elasticitetsmättet endast kan användas för att studera effekterna av små förändringar i antalet arbetslösa och antalet vakanser på effektiviteten.

Det vill säga: om antalet arbetslösa ökar med 1 procent så ökar effektiviteten med 0,40 procent, och om antalet lediga platser ökar med 1 procent så ökar effektiviteten med 0,23 procent.¹¹ Resultatet tyder på att effektiviteten in-

om en förmedling, vid den studerade tidpunkten (1993), endast i mindre grad är beroende av vilken nivå av arbetslösa och lediga platser som förmedlingen möter. Dock bör man påpeka att det finns stora skillnader i arbetslöshet och antalet vakanser mellan olika kontor.

Dessa resultat anger att även när vi i

¹⁰ Koefficienterna som anger effekten av antalet arbetslösa respektive antalet lediga platser på effektivitetstalet var: 0,0000116 och 0,000314.

¹¹ De beräknade elasticitetsvärdena kan per definition endast användas för mindre förändringar i U och V. Vid större förändringar måste effektivitets- och tobitanalyserna beräknas på nytt under de nya förutsättningarna. Tidsseriedata skulle göra detta möjligt.

Tabell 3: Elasticiteter beräknade i medelvärden, 297 arbetsförmedlingar, 1993

Elasticitet	Värde
Elasticitet, antal arbetslösa	0,400
Elasticitet, antal vakanser	0,226

viss utsträckning tagit hänsyn till de lokala arbetsmarknadsförhållandena under 1993, kvarstår stora skillnader mellan förmedlingskontoren i Sverige vad gäller den relativa effektiviteten. Notera dock att för analyser av vad som händer med effektiviteten vid stora förändringar av antalet arbetslösa och antalet lediga platser måste man studera effektiviteten över tiden. Orsaken till de stora skillnaderna i effektivitet är att vissa arbetsförmedlingar i Sverige under 1993 har haft för mycket resurser i relation till produktionen av placeringar av personer i arbete och i arbetsmarknadspolitiska åtgärder av olika slag och i relation till arbetet med att påverka kvaliteten i arbetet genom att förkorta sök- och vakanstider. Det innebär inte nödvändigtvis att de kontor som angetts som relativt sett ineffektiva inte har haft tillräckligt med arbetsuppgifter. Det betyder att förmedlingskontoren har använt en del av sina resurser till sådant som inte varit direkt kopplat till arbetsförmedlingens huvudsakliga målsättning. För att med säkerhet uttala sig om orsakerna till varje enskilt förmedlingskontors effektivitetstal krävs bl a analyser över tiden. Det kan givetvis vara så att det under 1993 varit mycket speciella förhållanden vid enstaka förmedlingskontor, t ex flyttning, stor sjukfrånvaro, många nyanställda och

byte av chef. En annan typ av tänkbar förklaring till en del av skillnaderna i effektivitet mellan kontoren kan vara att de är olika noggranna med att följa upp sina registerdata. Budgetprocessen inom AMS medförde olika typer av störningar under 1993 och det kan ha påverkat ovanstående analyser. Några kontorsspecifika data som t ex sammansättningen hos de arbetslösa och de lediga platserna samt andelen svårplacerade (t ex andelen invandrare) kan också ha betydelse när det gäller att förklara skillnaden i effektivitet mellan de svenska arbetsförmedlingskontoren. Därför bör man, innan man genomfört ytterligare analys, undvika att peka ut enskilda kontor som allmänt ineffektiva.

Slutsatser

Huvudresultatet av effektivitetsanalyserna av arbetsförmedlingskontoren i Sverige är att det föreligger stora skillnader mellan kontoren. Effektivitetstalen varierar mellan 0,28 och 1, med ett medelvärde på 0,70. Detta resultat indikerar att betydande rationaliseringsmöjligheter, alternativt möjligheter till stora förändringar i resurstilldelningen inom förmedlingsverksamheten, bör vara möjliga. Våra resultat ligger väl i linje med tidigare studier. För att analysera vad som förklarar skillnaderna mellan kontoren vad gäller effektivitet har regressionsanalyser genomförts med effektivitetstalen som beroende variabel och det totala antalet arbetslösa, det totala antalet lediga platser och antalet invånare i kommunen som förmedlingen är förlagd i, som oberoende förklarande variabler. Dessa analyser anger att fler

arbetslösa och fler vakanser medför att effektivitetstalen påverkas uppåt, men effekterna är måttliga. Notera dock att för analyser av vad som händer med effektiviteten vid stora förändringar av antalet arbetslösa och antalet lediga platser måste effektiviteten över tid studeras. Det finns inte några statistiskt säkerställda skillnader mellan olika kommunstorlekar vad gäller effektiviteten vid arbetsförmedlingskontoren.

De effektivaste kontoren såväl som de minst effektiva är utspridda över hela landet. Dessa resultat tyder på att det finns skillnader i hur de olika förmedlingskontoren fungerar i Sverige. Det bör dock noteras att våra analyser gäller för 1993 och analyser över tiden krävs för att få en fullständig bild över de enskilda förmedlingskontorens effektivitet. Detta gäller speciellt om det sker stora förändringar på arbetsmarkanden. Vissa kontor har varit relativt sett ineffektiva och använt för mycket resurser i relation till de tjänster som blivit producerade under 1993. Det finns antagligen en tröghet i resursfördelningen som kan innebära att vissa kontor är överbelastade medan andra är överdimensionerade. En hypotes är att tilldelningen av resurser inte i tillräcklig utsträckning har avspeglat arbetssituationen och att resurstilldelningen inte förändras lika snabbt som förhållandena på arbetsmarknaden vad gäller t ex flödet av arbetslösa och lediga platser. Förutom skillnader i resurser jämfört med arbetsuppgifter föreligger det även skillnader mellan kontoren vad gäller arbetsledning och allmänt arbetssätt och dessa skillnader tycks vara betydande.

Vår policyrekommendation är två-

delad. Den första policyrekommendationen utgår från att de kontor som anses vara ineffektiva är det på grund av att de under 1993 har haft för mycket resurser jämfört med verksamheten med de arbetslösa och de lediga platserna. Det finns anledning för AMS och länsarbetsnämnderna att se över fördelningsnyckeln som ligger till grund för fördelningen av resurser till enskilda förmedlingskontor. Den andra rekommendationen är mer konkret. Enligt vår uppfattning bör man överväga att ta upp den gamla tjänsteformen "ambulerande vägledare och platsförmedlare" i stor omfattning över hela landet. Vi håller det för troligt att en omvandling från rena platsförmedlar- och vägledartjänster till ett relativt stort antal ambulerande arbetsförmedlingstjänster skulle höja den regionala effektiviteten.

Referenser

- Althin, R, & Behrenz, L (1995), "En effektivitetsanalys av arbetsförmedlingskontoren i Sverige". EFA-rapport nr 37. Stockholm.
- Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS (1994), *Arbetsmarknadspolitik i förändring*. Fritzes, Stockholm.
- Cavin, E S & Stafford, F P (1985), "Efficient Provision of Employment Service Outputs: A Production Frontier Analysis". *Journal of Human Resources*, Vol. 20, s. 484–503.
- Delander, L (1991), "Placement, Counseling, and Occupational Rehabilitation in Sweden". Discussion Paper FS I 91-6, Wissenschaftszentrum Berlin.
- Farrell, M J (1957), "The Measurement of Productive Efficiency." *Journal of the Royal Statistical Society*. Ser. A:120, s. 253–281.
- Färe, R, Grosskopf, S & Lovell C A (1985), *The Measurement of Efficiency of Production*. Kluwer-Nijhoff Publishing, Boston.

- Färe, R Grosskopf, S & Lovell C A (1994),
Production Frontiers. Cambridge University Press, Cambridge.
- Raa, A & Torgersen A M (1991), "Rapport fra prosjektet: Produktivitetsanalyse av arbeidskontorene". Statskontoret og Arbeidsdirektoratet Oslo.